

RAZLIČNI MODELI PRI PREVERJANJU IN OCENJEVANJU ZNANJA PRI POUKU MATEMATIKE

Opis dosedanjih aktivnosti

Z izvajanjem projekta na področju didaktike ocenjevanja sem začela v šolskem letu 2007/2008 s tremi učenci v 7. razredu, v šolskem letu 2008/09 pa v 7. in poskusno v 6. razredu z večino učencev. V šolskem letu 2009/10 pa so v projekt bili vključeni učenci 6., 7. in 8. razredov. Učencem sem predstavila različne načine učenja, kako izboljšati njihovo učenje in kako najti lastno pot učenja, pri čemer so dobili mojo sprotno povratno informacijo in nasvet o izboljšanju znanja (gre za iskanje področij, pri katerih se učenci počutijo »močne«). Že na začetku šolskega leta smo začeli načrtovati na podlagi ciljev iz učnega načrta. Učenci so si glede na svoje sposobnosti oz. nivo znanja sami izbrali način predstavitve pridobljenega znanja, s čimer je bila njihova odgovornost do lastnega znanja večja. Učence sem pri tem usmerjala in jih poskusila navajati na to, da so sami spremljali in evalvirali svoje delo, ga nadgrajevali, izboljševali ter dopolnjevali; tako bo njihovo znanje postalo trajnejše. Vse je potekalo v okviru učenčevih zmožnostih. Končno zadovoljstvo je tako na obeh straneh – na strani učenca in učitelja.

Učencem sem ponudila 6 načinov oz. modelov za skupno spremljanje doseganja zastavljenih ciljev.

1. model

Učenci pripravljajo naloge za ponovitev snovi prejšnje ure ali več ur skupaj. Sestavijo kratke naloge za največ 10 do 15 minut. Naloge izberejo sami in se nato še posvetujejo z mano na govorilnih urah za učence. Izbrane naloge morajo pravilno rešiti, nato pa te naloge rešujejo še ostali učenci. Če želijo, lahko pripravijo ponavljanje enega sklopa za celo šolsko uro.

2. model

Učenec si lahko izbere kritičnega prijatelja in skupaj sestavita naloge ter jih rešita ali pa skupaj pripravita učno uro z novo snovjo. Temo izberemo skupaj in učenca se na to uro pripravljata, prinašata osnutke, kako bi uro izvedla; tako se skupaj dogovorimo, kaj bo na uri predstavljeno in kaj ne. Pri sami izvedbi učne ure je učitelj zgolj moderator, ki povezuje vse skupaj in nekako poudarja ključne elemente učne ure.

3. model

Učenci rešujejo naloge iz učbenika, učnega lista, delovnega zvezka ...

Napišejo samopresojo: kaj so znali brez težav, kje niso bili povsem prepričani, kaj jim je delalo težave ... Učitelj pregleda in si v osebnih zapiskih označi cilje, ki jih učenec dosega. Učenec in učitelj se dogovorita, na kakšen način bo učenec dopolnil svoje vrzeli v znanju: ali potrebuje dodatno razlago, ali bo prišel na govorilne ure za učence, na dopolnilni in dodatni pouk, ali bo z učiteljem komuniciral preko elektronske pošte ...

³⁸ Karmen Škafar, OŠ Franceta Prešerna, Črenšovci

4. model

Preko osebnih map se lahko zelo kvalitetno spremlja razvoj in napredek tudi pri samem načrtovanju. Primeri: zrcaljenje (transformacije), načrtovanje trikotnikov in štirikotnikov, kotov ...

Učenci po koncu obravnavane snovi v šoli ali doma pripravijo izdelke in pokažejo: kako znajo zrcaliti čez premico in točko, kako narišejo trikotnik, štirikotnik, kot s šestilom ... Naloge in primere sestavljajo po lastni želji in presoji. Iz oddanih nalog se zelo dobro pokaže nivo in način razumevanja, strategije učenja in dela. Ob učiteljevi povratni informaciji in svetovanju lahko učenec napake v razumevanju odpravi pravočasno in ne šele ob končnih preverjanjih ali ocenjevanjih.

Poleg izdelkov, ki so jih pripravili doma in nato oddali ter glede na učiteljev nasvet ustrezno dopolnili, učenci pripravljajo naloge tudi v šoli. Z njimi pokažejo, kako dosegajo cilje, ki smo si jih zastavili na začetku poglavja.

5. model

Učenec pripravi naloge za sošolca ali ena skupina učencev pripravi naloge za drugo skupino učencev:

1. Učenec si izbere sošolca – kritičnega prijatelja.
2. Sošolcu napiše od 3 do 5 različnih nalog in zapiše, kdo je naloge sestavil.
3. List da izbranemu kritičnemu prijatelju, ki se na list podpiše in reši naloge.
4. Nato list vrne sestavljalcu, ki naloge pregleda.
5. Sestavljalca sošolcu napiše komentar: kaj je znal, kaj naj še vadi; pohvalo.
6. Učenca list oddata učitelju. Učitelj ga pregleda in napiše nasvet; če se mu zdi, da katerega cilja učenca nista dosegla, sestavi dodatne naloge. Učencu napiše, kaj zna, nasvet za učenje, po potrebi pohvalo ali ga povabi na govorilno uro.

Enak postopek sledi, če ena skupina pripravlja naloge za drugo skupino.

Ko se učenci prvič srečajo s takim načinom dela, sami ne znajo sestaviti naloge glede na cilj. Najprej je treba z njimi načrtovati cilje, da se jih začnejo zavedati. Šele potem bodo znali sestaviti in izbrati primerne naloge. To ni enostavna naloga zanje in že pri tem pokažejo nivo razumevanja ter znanja. Učenci, ki so naloge že sestavljali, bodo v tem bolj veščji kot tisti, ki tega niso vajeni. Zelo pomembno je predhodno uvajanje vešččin sodelovalnega učenja in timskega dela, saj tako učenci lažje in bolje sodelujejo. Ne prihaja do konfliktov, obtoževanj, kritiziranja. V 6. razredu, kjer sem začela z uvajanjem takega načina, smo imeli kar precej težav.

6. model

Učenci sestavljajo različne učne liste, didaktične igre s kartami, spominom, domine, človek ne jezi se, križanke ... Tudi tukaj, podobno kot pri petem načinu, se pokaže nivo, način razumevanja, strategije in način dela. Pokaže se ustvarjalnost in inovativnost učencev.

Tak način spremljanja, ki je opisan v primerih, je bolj poglobljen, učenci delajo sproti, starši jih lahko spremljajo. S tem načinom dobimo veliko bolj podrobne in poglobljene informacije o znanju ter razumevanju kot s samim preizkusom znanja, kjer smo omejeni na manjši izbor ciljev. Če o učenčevem znanju še dvomimo, ga lahko ob taki mapi še kaj vprašamo, prosimo, da pojasni ali ob koncu izvedemo preverjanje znanja, s katerim se prepričamo, da res zna.

Učenčevo znanje spremljam tudi preko domačih nalog. Učenci poleg nalog, ki jih da učitelj, pripravljajo tudi svoje naloge, ki jih potem predstavijo sošolcem; če primanjkuje časa, učitelj učencem naloge pregleda sam ter jim svetuje: kako naprej, kje so dobri in kaj morajo še izboljšati. Tako sem sproti preverjala šibka in močna področja učencev. Naloge, ki so jih učenci sami pripravili ali poiskali po različni literaturi, so lahko uporabili na zgoraj opisane načine. Učenci so bili za opravljeno delo tudi ocenjeni. Vedno so imeli možnost vprašati ali pokazati, kaj so pripravili, in sicer so bile za to možnosti pri urah dodatnega ali dopolnilnega pouka, govorilnih urah, v zadnjem času pa pogosto tudi preko elektronske pošte.

Dosedanja spoznanja in ugotovitve

Učenci so osvojili način dela, delo poteka bolj samostojno, bolj so pripravljeni sodelovati in realnejši so pri vrednotenju lastnih dosežkov.

S pomočjo sprotnega beleženja sem lahko spremljala napredek posameznega učenca, ugotavljala doseganje posameznih ciljev, stopnjo dosežkov in tempo napredovanja.

Med samim vzgojno-izobraževalnim procesom mi ni uspelo zabeležiti napredka za vse učence, ker za to ni bilo časa, sem pa to morala opraviti po pouku.

S tem stilom poučevanja sem dosegla višje rezultate.

Motivacija in pripravljenost učencev sta veliki, zato je tudi učiteljevo delo kvalitetnejše.

Samovrednotenje novosti

Učitelji smo bolj usmerjeni v poučevanje (oblike, metode, strategije ...), spremljanje, sprotno preverjanje ter refleksijo in velikokrat smo le v vlogi moderatorja.

Glede na učenčev nivo znanja učitelj in učenec skupaj izbirata, načrtujeta, izvajata in evalvirata pristope za doseg zadanih ciljev.

Več je komunikacije in zaupanja med učenci in učitelji.

Starši so bolj seznanjeni z učenčevim delom in napredkom, saj pri načrtovanju lahko sodelujejo in učencem tudi pomagajo.

Literatura

Projekt Ocenjevanje znanja. Dostopno na: www.zrssi.si (20. 08. 2010).